

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Minister
Ingrid Zetterman

Föredragande
Jurist
Emilia Josefsson

Justerat
Omedelbart

Nr 22

Kommunikationsministeriets begäran om utlåtande om
utkast till regeringens proposition med förslag till
lagstiftning som kompletterar den europeiska
mediefrihetsförordningen

ÅLR 2025/9

89 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande enligt bilaga.

Hänvisning
VN/24353/2024

Kommunikationsministeriet

Kontaktperson
Emilia Josefsson,
emilia.josefsson@regeringen.ax

kirjaamo.lvm@gov.fi
eero.salojarvi@gov.fi
roosa.patrakka@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lagstiftning som kompletterar den europeiska mediefrihetsförordningen

Bakgrund

Kommunikationsministeriet har berett ett utkast till regeringens proposition med förslag till lagstiftning som kompletterar den europeiska mediefrihetsförordningen (2024/1083). Ministeriet begär nu ett utlåtande av landskapsregeringen rörande utkastet.

Mediefrihetsförordningen innehåller nya regler för att skydda mediernas mångfald och oberoende i EU. Reglerna ska göra det lättare för offentliga och privata medier att verka över gränserna på EU:s inre marknad utan att utsättas för otillbörliga påtryckningar. Mediefrihetsförordningen är direkt tillämplig lagstiftning, men ålägger även medlemsstaterna vissa skyldigheter att komplettera reglerna.

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om tillsyn över mediemarknaden samt kompletterande bestämmelser på nationell nivå som hänför sig till den europeiska mediefrihetsförordningen. Enligt förslaget ska Transport- och kommunikationsverket bedöma konsekvenserna av företagsförvärv på mediemarknaden för mediepluralismen och för det redaktionella oberoendet. Det föreslås att bedömningar ska göras i fråga om sådana företagsförvärv som sker på mediemarknaden och som överskrider tröskeln för anmälan om företagsförvärv enligt konkurrenslagen (FFS 948/2011). Enligt de föreslagna bestämmelserna ska Transport- och kommunikationsverket också sköta de nya övriga tillsynsuppgifter som hänför sig till mediemarknaden och som avses i mediefrihetsförordningen.

Därtill föreslås det att en informativ hänvisning till mediefrihetsförordningen fogas till lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (FFS 460/2003) och till rättegångsbalken (FFS 4/1734).

Lagarna avses träda i kraft den 8 augusti 2025.

Behörighetsfördelning

Enligt 18 § 1 och 20 punkten i självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland hör landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet till landskapets lagstiftningsbehörighet. Landskapets behörighet rörande rundradio- och televisionsverksamhet begränsas av 27 § 4 punkten i självstyrelselagen som föreskriver att förhållandet till utländska makter, med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap., hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 27 § 8 och 41 punkten i självstyrelselagen hör bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar samt andra privaträttsliga angelägenheter, om de inte direkt hänför sig till ett rättsområde som enligt självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet, till rikets lagstiftningsbehörighet.

Art. 5 i förordningen berör public service-medier, alltså Rundradion Ab i riket och Ålands radio & TV Ab på Åland. Regleringen i art. 5 har lämnats utanför den nu aktuella propositionen och bereds som ett separat ärende vid kommunikationsministeriet, eftersom genomförandet av artikeln föranleder ändringar i lagen om Rundradion Ab (FFS 1380/1993). Genomförandet av artikel 5 på Åland hör till landskapets behörighet enligt 18 § 20 punkten i självstyrelselagen.

Enligt art. 7 i mediefrihetsförordningen ska de nationella tillsynsmyndigheterna eller tillsynsorganen säkerställa tillämpningen av kap. III i förordningen (art. 7-25). Därtill ska nationella tillsynsmyndigheter i medlemsstaterna enligt art. 25.3 i förordningen övervaka och årligen rapportera om tilldelningen av medel för statlig annonsering till leverantörer av medietjänster och leverantörer av onlineplattformar. De årliga rapporterna ska offentliggöras på ett lättillgängligt sätt. Genomförandet av det generella tillsynsansvaret på Åland enligt art. 7, och det specifika tillsynsansvaret enligt art. 25.3, hör till landskapets behörighet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Enligt art. 8 i förordningen inrättas en ny Europeisk nämnd för medietjänster (nämnden). Av art. 10.4 framgår det att om en medlemsstat har mer än en nationell tillsynsmyndighet eller tillsynsorgan ska dessa samordna sig i nödvändig utsträckning och utse en gemensam företrädare till nämnden. Den gemensamma företrädaren ska utöva rösträtten i nämnden. Genomförandet av art. 10.4 ska ske i enlighet med 59b § 2 mom. i självstyrelselagen.

Enligt art. 22 i förordningen ska medlemsstaterna i nationell rätt fastställa materiella regler och förfaranderegler som möjliggör en bedömning av koncentrationer på mediemarknaden som kan ha en betydande inverkan på mediepluralismen och det redaktionella oberoendet. Genomförandet av art. 22 hör till rikets behörighet enligt 27 § 8 punkten i självstyrelselagen.

Ställningstagande

Landskapsregeringen har inget att invända mot sakinnehållet som framkommer i regeringspropositionen. Landskapsregeringen framför följande synpunkter:

Arbetet med att implementera mediefrihetsförordningen på Åland pågår. En fråga som är under särskild utredning är vilken myndighet eller vilket organ som ska utgöra landskapets tillsynsmyndighet. Som framgår av regeringspropositionen har AVMS-direktivet implementerats i landskapet genom landskapslagen om radio- och televisionsverksamhet (ÅFS 2011:95). Enligt 38 § i lagen har programnämnden till uppgift att övervaka efterlevnaden av bestämmelserna i lagen. Tillsynsansvaret är dock delat med Ålands landskapsregering varför även landskapsregeringen (genom Regeringskansliet) skulle kunna utgöra landskapets tillsynsmyndighet. Programnämndens främsta uppgift är att granska program som förekommit i radio- eller televisionssändningar eller i beställ-tv.

Som framgår av redogörelsen ovan ska varje medlemsstat utse en företrädare till den nya europeiska nämnden. I enlighet med art. 10 punkt 4 i förordningen och 59b § 2 mom. i självstyrelselagen behöver utnämningen av företrädaren samordnas mellan riket och landskapet. Samförstånd ska eftersträvas och landskapets ståndpunkter så långt som möjligt bli beaktade. Därtill är enligt 36 § i självstyrelselagen landskapet enspråkigt svenskt och ämbetsspråket svenska. Enligt 38 § i självstyrelselagen ska skriftväxlingsspråket vara svenska. Följaktligen ska all kommunikation mellan rikets och landskapets myndigheter ske på svenska, varför det är av vikt att personen som utses till rikets och landskapets företrädare i nämnden både muntligt och skriftligt behärskar svenska.

Språkbestämmelserna behöver även beaktas då det gäller det framtida samarbetet mellan rikets och landskapets tillsynsmyndigheter för mediefrihetsförordningen. Det måste säkerställas att kommunikationen i praktiken fungerar på svenska. Särskilt med beaktande av att Transport- och kommunikationsverket inte föreslås tilldelas några nya medel för genomförandet av mediefrihetsförordningen.

Civilminister

Ingrid Zetterman

Vikarierande jurist

Emilia Josefsson